

حَسْبُكَ اللَّهُ
الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ

دانشگاه کردستان
دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی
گروه زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

بررسی عناصر اقلیمی و بومی در رمان‌های «شهر آهو خانم»، «سال‌های ابری» و
«ورچم»

پژوهشگر:

عبدالحسین شهبازی

استاد راهنما:

دکتر نسرین علی اکبری

استاد مشاور:

دکتر امید قادر زاده

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی گرایش ادبیات فارسی

آذرماه ۱۳۹۲

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات،

ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع

این پایان نامه (رساله) متعلق به دانشگاه کردستان است.

***** تعهد نامه *****

این جانب عبدالحسین شهبازی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی گرایش ادبیات فارسی. دانشگاه کردستان، دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی. گروه زبان و ادبیات فارسی تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان‌نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از جایی کپی برداری نشده و به پایان رسانیدن آن نتیجه تلاش و مطالعات مستمر این جانب و راهنمایی و مشاوره استادان بوده است.

با تقدیم احترام

عبدالحسین شهبازی

۹۲/۹/ ۱۸

دانشگاه کردستان
دانشکده ادبیات و زبان های خارجی
گروه زبان و ادبیات فارسی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی گرایش ادبیات فارسی

عنوان:

بررسی عناصر اقلیمی و بومی در رمان های شوهر آهو خانم، سال های ابری و ورچم

پژوهشگر:

عبدالحسین شهبازی

در تاریخ / / ۱۳ توسط کمیته تخصصی و هیات داوران زیر مورد بررسی قرار گرفت و با نمره و درجه به تصویب رسید.

<u>مرتبۀ علمی</u>	<u>نام و نام خانوادگی</u> <u>امضاء</u>	<u>هیات داوران</u>
استادیار	دکتر نسرین علی اکبری	۱- استاد راهنما
استادیار	دکتر امید قادرزاده	۲- استاد مشاور
استادیار	دکتر کمال خالق پناه	۳- استاد داور خارجی
استادیار	دکتر پارسا یعقوبی	۴- استاد داور داخلی

مهر و امضاء معاون آموزشی و
تحصیلات تکمیلی دانشکده

مهر و امضاء گروه

تقدیم به

همسر

و ستارگان شبستان زندگیم

آیدا و اهورا

تشکر و قدردانی می‌نمایم،

از اساتید بزرگوار راهنما و مشاورم، سرکار خانم دکتر نسرین علی اکبری و آقای دکتر امید قادر زاده که زحمت راهنمایی و مشاوره‌ی این پایان‌نامه را متحمل شدند.

از تمامی اساتید ارجمند گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کردستان.

از تمام دوستان و هم‌کلاسی‌ها و عزیزانی که در کنارم بودند و مرا یاری نمودند به خصوص جناب آقای پیمان امیدوار، مسعود باوان پوری، راشدصفی‌خانی، و دوست فاضل و ارجمند آقای عباس جلیلیان (ثاکو).

از همسر و فرزندانم که در همه حال یار و یاورم بودند، نیز سپاسگزارم

چکیده

بررسی صبغه‌های محلی در ادبیات یک کشور سبب شناخت دقیق‌تر و نیز آشنایی با خرده فرهنگ‌های آن کشور می‌گردد. یکی از ویژگی‌های کشور ایران تنوع فرهنگی آن است. این تنوع در مظاهر گوناگون فرهنگی جلوه‌گر است. ادبیات یکی از این تجلی‌گاه‌هاست. روشنفکران ایرانی پس از سرخوردگی‌های متعددی که در اثر تغییر و تحولات اجتماعی تجربه کردند، یکی از راه‌های مقابله که با تجدد آمرانه‌ی حکومت پهلوی برگزیدند بازگشت به خویشتن بود. یکی از جنبه‌های این بازگشت توجه به مسائل فرهنگی بومی و باز تاب آن در ادبیات است. کرمانشاه به عنوان استان پنجم کشور که در پدید آمدن رمان تاریخی و ادبیات کارگری پیشگام است محل رشد و نمو و نیز مکان وقوع چندین رمان فارسی است که در این پژوهش سه رمان؛ شوهر آهو خانم، سال‌های ابری و ورچم مورد بررسی قرار گرفته‌است. در این بررسی هم به لحاظ کیفی هم به لحاظ کمی عناصر مادی و معنوی فرهنگی از قبیل؛ بناهای تاریخی، صنایع دستی، نام‌آوران و دانشمندان، زبان و ادبیات، کلمات، اصطلاحات، اشعار، ضرب‌المثل‌ها، آوازها، رقص‌ها، موسیقی‌ها، حیوانات، گیاهان، اشیاء، حرفه و پیشه، آداب و رسوم، آیین‌ها، پوشاک، خوراک و... بررسی و تحلیل شده است.

کلیدواژه‌ها: فرهنگ، عناصر اقلیمی، ورچم، شوهر آهو خانم، سال‌های ابری.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات
۲	۱-۱ مقدمه
۳	۲-۱ ادبیات اقلیمی
۴	۳-۱ پرسشهای تحقیق
۴	۴-۱ اهداف
۴	۵-۱ روش تحقیق
۴	۶-۱ پیشینه‌ی تحقیق
	فصل دوم: مبانی نظری پژوهش
۸	۱-۲ فرهنگ
۸	۲-۲ مفهوم فرهنگ در لغت
۹	۳-۲ فرهنگ در اصطلاح
۱۲	۴-۲ ساختار فرهنگ
۱۳	۵-۲ زبان و ادبیات
۱۳	۶-۲ فرهنگ بومی
۱۶	۷-۲ چشم انداز جهانی ادبیات اقلیمی
۱۷	۱-۷-۲ رمان ناحیه‌ای (regionovel)
۱۷	۲-۷-۲ صبغهی محلی (local colour)
۱۸	۳-۷-۲ رنگ محلی، رنگ بومی (local colour)
۱۸	۴-۷-۲ رمان منطقه‌ای، رمان سرزمینی
۱۸	۵-۷-۲ کاستم بریسمو (costumbrismo)
۱۹	۶-۷-۲ رمان زمین (novel of the soil)
۱۹	۸-۲ بومیگرایی در ادبیات داستانی ایران
۲۰	۱-۸-۲ سیرتاریخی
۲۱	۹-۲ عوامل مؤثر بر ادبیات اقلیمی
۲۲	۱-۹-۲ تاریخچه داستان نویسی اقلیمی معاصر ایران
۲۳	۲-۹-۲ پیشروان و منتقدان حوزه‌ی ادبیات اقلیمی
۲۴	۱۰-۲ داستان‌نویسان کرمانشاه

۲۴ ۱-۱۰-۲ احمد خداداده کرد دینوری
۲۵ ۲-۱۰-۲ منصور یاقوتی
۲۶ ۳-۱۰-۲ مهشید امیرشاهی
۲۷ ۴-۱۰-۲ لاری کرمانشاهی
۲۷ ۵-۱۰-۲ فریا کلهر
۲۹ ۱-۶-۱۰-۲ خلاصه رمان شوهر آهو خانم
۳۰ ۷-۱۰-۲ علی اشرف درویشیان
۳۱ ۱-۷-۱۰-۲ سالهای ابری
۳۲ ۸-۱۰-۲ فریرز همزه‌ای
۳۳ ۱-۸-۱۰-۲ خلاصه‌ی رمان ورچم:
فصل سوم: یافته‌های پژوهش	
۳۶ ۱-۳ مؤلفه‌های فرهنگی کرمانشاه
۳۷ ۱-۱-۳ موقعیت جغرافیایی و اکولوژی
۳۷ ۲-۱-۳ عامل تاریخی
۳۷ ۳-۱-۳ بناهای تاریخی و آثار باستانی
۳۷ ۴-۱-۳ صنایع دستی و دست‌آفریده‌ها
۳۸ ۵-۱-۳ اعتقادات و باورهای دینی
۳۸ ۶-۱-۳ دانشمندان و نام‌آوران
۳۸ ۷-۱-۳ زبان و ادبیات
۳۹ ۲-۳ کلمات و اصطلاحات محلی
۴۰ ۳-۳ کاربرد شعر
۴۰ ۴-۳ ضرب‌المثل
۴۱ ۵-۳ آوازاها و رقص‌های محلی (موسیقی)
۴۲ ۶-۳ مکان‌ها
۴۳ ۷-۳ خوراک
۴۳ ۸-۳ پوشاک
۴۵ ۹-۳ باورهای مذهبی
۴۵ ۱۰-۳ باورهای خرافی
۴۷ ۱۱-۳ معماری
۴۸ ۱۲-۳ عناصر اقلیمی در رمان شوهر آهو خانم

- ۴۸ ۳-۱۲-۱ اشعار و جمله‌های محلی
- ۴۸ ۳-۱۲-۲ لغات محلی
- ۴۹ ۳-۱۲-۳ حیوانات، گیاهان، حشرات
- ۴۹ ۳-۱۲-۴ اشیاء
- ۴۹ ۳-۱۲-۵ شغل‌ها
- ۴۹ ۳-۱۲-۶ رنگ‌ها
- ۵۰ ۳-۱۲-۷ ضرب‌المثل
- ۵۰ ۳-۱۲-۷-۱ ضرب‌المثل‌های اقلیمی
- ۵۰ ۳-۱۲-۷-۲ ضرب‌المثل‌های مربوط به غذاها
- ۵۰ ۳-۱۲-۷-۳ ضرب‌المثل‌های مذهبی
- ۵۱ ۳-۱۲-۷-۴ ضرب‌المثل‌های مربوط به عدم وفاداری مردان به زنان یا عکس آن
- ۵۱ ۳-۱۲-۷-۵ ضرب‌المثل‌های مربوط به حیوانات
- ۵۲ ۳-۱۲-۸ آداب و رسوم
- ۵۲ ۳-۱۲-۸-۱ جشن‌ها
- ۵۲ ۳-۱۲-۸-۲ امام حسین و عاشورا
- ۵۳ ۳-۱۲-۸-۳ اعتقاد به ظهور منجی
- ۵۳ ۳-۱۲-۸-۴ سفره‌های نذری
- ۵۳ ۳-۱۲-۸-۵ ماه رمضان
- ۵۳ ۳-۱۲-۸-۶ نامگذاری و تولد بچه‌ها
- ۵۳ ۳-۱۲-۹ موسیقی
- ۵۴ ۳-۱۲-۱۰ درمان و دارو
- ۵۴ ۳-۱۲-۱۱ مکان‌ها
- ۵۴ ۳-۱۲-۱۱-۱ شهرها و روستاهای خارج از محدوده‌ی کرمانشاه
- ۵۵ ۳-۱۲-۱۱-۲ مکان‌هایی که مربوط به شهر کرمانشاه هستند
- ۵۶ ۳-۱۲-۱۱-۳ سراب‌ها، رودخانه‌ها، کوه‌ها
- ۵۶ ۳-۱۲-۱۱-۴ مساجد و اماکن مقدس
- ۵۷ ۳-۱۲-۱۱-۵ حمام‌ها
- ۵۷ ۳-۱۲-۱۲ خوراک
- ۵۷ ۳-۱۲-۱۳ پوشاک
- ۵۷ ۳-۱۲-۱۳-۱ پوشش زنان:

- ۳-۱۲-۱۴ بازی‌ها و سرگرمی‌ها..... ۵۷
- ۳-۱۲-۱۵ باورهای خرافی..... ۵۸
- ۳-۱۲-۱۵ ۱ طلسم و جادو..... ۵۸
- ۳-۱۲-۱۵ ۲ باورهای مربوط به غذاها..... ۵۸
- ۳-۱۲-۱۵ ۳ دخیل بستن..... ۵۸
- ۳-۱۲-۱۵ ۴ تقدس مظاهر طبیعت..... ۵۸
- ۳-۱۲-۱۵ ۵ باورهای متفرقه..... ۵۹
- ۳-۱۲-۱۵ ۶ باورهای مربوط به زنان..... ۶۰
- ۳-۱۳-۱۳ عناصر اقلیمی در سال‌های ابری..... ۶۰
- ۳-۱۳-۱ واژگان محلی..... ۶۰
- ۳-۱۳-۱ نام حیوانات، پرندگان، حشرات..... ۶۰
- ۳-۱۳-۲ گیاهان، درختان، میوه‌ها..... ۶۱
- ۳-۱۳-۳ ۱ اشیاء..... ۶۱
- ۳-۱۳-۴ ۱ شغل‌ها..... ۶۲
- ۳-۱۳-۵ ۱ اسامی محلی اشخاص..... ۶۲
- ۳-۱۳-۶ ۱ اشعار و جملات محلی..... ۶۲
- ۳-۱۳-۷ ۱ نام‌آوا..... ۶۳
- ۳-۱۳-۸ ۱ نمونه‌های دیگر از واژگان محلی..... ۶۳
- ۳-۱۴-۱۴ ضرب‌المثل‌ها..... ۶۵
- ۳-۱۴-۱ ضرب‌المثل‌های اقلیمی..... ۶۵
- ۳-۱۴-۲ ضرب‌المثل‌های مربوط به غذاها..... ۶۶
- ۳-۱۴-۳ ضرب‌المثل‌های مذهبی..... ۶۶
- ۳-۱۴-۴ ضرب‌المثل‌های مربوط به حیوانات..... ۶۶
- ۳-۱۵-۱۵ آداب و رسوم..... ۶۷
- ۳-۱۵-۱ جشن‌ها..... ۶۷
- ۳-۱۶-۱۶ باورهای مذهبی..... ۶۷
- ۳-۱۶-۱ امام حسین و عاشورا..... ۶۷
- ۳-۱۶-۲ ماه رمضان..... ۶۸
- ۳-۱۶-۳ نامگذاری و تولد بچه‌ها..... ۶۸
- ۳-۱۷-۱۷ مکان‌ها..... ۶۸

- ۳-۱۷-۱ مکان‌های مربوط به شهر کرمانشاه ۶۸
- ۳-۱۷-۲ حمام‌ها ۶۹
- ۳-۱۷-۳ مکان‌های خارج از شهر کرمانشاه ۶۹
- ۳-۱۷-۴ مکان‌های مقدس ۷۰
- ۳-۱۷-۵ کوه‌ها، سراب‌ها، رودخانه‌ها ۷۰
- ۳-۱۸ درمان و دارو ۷۱
- ۳-۱۹ خوراک ۷۲
- ۳-۲۰ پوشاک ۷۳
- ۳-۲۱ بازی‌ها و سرگرمی‌ها ۷۳
- ۳-۲۱ باورها ۷۳
- ۳-۲۱-۱ باورهای خرافی ۷۳
- ۳-۲۱-۲ باورهای مذهبی ۷۵
- ۳-۲۱-۳ دخیل بستن ۷۵
- ۳-۲۱-۴ باورهای مردم در باره زنان ۷۵
- ۳-۲۱-۵ باورهای مربوط به غذاها ۷۶
- ۳-۲۱-۶ تعبیر خواب ۷۶
- ۳-۲۱-۷ چند نمونه دیگر از باورها ۷۶
- ۳-۲۲ آداب و رسوم ۷۷
- ۳-۲۲-۱ آداب سوگواری (پرس) ۷۷
- ۳-۲۳ عناصر اقلیمی در رمان ورچم ۷۸
- ۳-۲۳-۱ مکان‌ها ۷۸
- ۳-۲۳-۱-۱ مکان‌های مربوط به شهر کرمانشاه ۷۸
- ۳-۲۳-۱-۲ سراب‌ها، رودخانه‌ها، کوه‌ها ۷۸
- ۳-۲۳-۱-۳ مساجد و اماکن مقدس ۷۹
- ۳-۲۳-۱-۴ حمام‌ها ۷۹
- ۳-۲۳-۱-۵ مکان‌های خارج از محدوده‌ی کرمانشاه ۷۹
- ۳-۲۴ خوراک ۸۰
- ۳-۲۵ پوشاک ۸۰
- ۳-۲۵-۱ پوشاک زنان ۸۰
- ۳-۲۵-۲ پوشاک مردان ۸۱

۸۱	۳-۲۶ بازی‌ها و سرگرمی‌ها.....
۸۱	۳-۲۷ ضرب المثل.....
۸۲	۳-۲۸ لغات محلی.....
۸۳	۳-۲۸-۱ نام آوا.....
۸۳	۳-۲۸-۲ رنگ‌ها.....
۸۳	۳-۲۹ موسیقی.....
۸۴	۳-۳۰ باورها:.....
۸۴	۳-۳۰-۱ باورهای مذهبی.....
۸۴	۳-۳۰-۲ امام حسین و عاشورا.....
۸۵	۳-۳۱ آداب سوگواری.....
۸۵	۳-۳۲ دارو و درمان.....
	فصل چهارم : مقایسه و نتیجه‌گیری
۸۶	۴-۱ زبان.....
۸۷	۴-۲ زمان و مکان.....
۸۸	۴-۳ استفاده از تکنیک.....
۸۹	۴-۴ تاریخ و سیاست.....
۹۰	۴-۵ شخصیت پردازی.....
۹۱	۴-۶ مقایسه‌ی آماری:.....
۹۲	۱- اشعار و جملات محلی.....
۹۴	۳- ضرب المثل.....
۹۵	۴- مکان‌ها.....
۹۶	۵- خوراک.....
۹۷	۶- پوشاک.....
۹۸	۷- بازی‌ها.....
۹۹	۸- آداب و رسوم.....
۱۰۰	۹- دارو و درمان.....
۱۰۱	۱۰- باورها.....
۱۰۲	۱۱- موسیقی.....
۱۰۳	پی‌نوشت‌ها.....
۱۲۳	نتیجه‌گیری.....

فصل اوّل:

مقدمه و کلیّات پژوهش

فصل اول:

مقدمه و کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

پیشینه‌ی داستان نویسی کرمانشاه به قدمت داستان نویسی نوین ایران است، به دلیل آنکه در تاریخ داستان نویسی ایران، کرمانشاه همواره حضور فعال داشته است. در میان نویسندگان رمان‌های تاریخی در نیمه‌ی سده‌ی آخر دوره‌ی قاجاریه، محمدباقر میرزای خسروی با کتاب سه جلدی «شمس و طغرا» حضور بارزی دارد. در میان نسل اول داستان نویسان ایران نیز، علی شیرازپور پرتو، معروف به «شین پرتو»، یک حضور تاریخی دیگر. او همان کسی است که که نخستین داستان کوتاه‌اش "شب بدمستی" در سال (۱۳۱۰) در مجموعه‌ی تاریخی ایران نیز چاپ شد. افزایش چشمگیر شمار نویسندگان در دوره‌ی بعد و هم‌سویی و هم‌سلیقگی در اندیشه و هنر نه تنها باعث برجستگی آن‌ها در میان نسل دوم نویسندگان ایران شد بلکه شاکله‌ی یک سبک متمایز اقلیمی را نیز پی‌ریزی کرد. در فهرست نویسندگان نامدار نسل دوم ایران چند تن به این منطقه‌ی جغرافیایی تعلق دارند: احمد خداداده‌ی کرد دینوری، علی محمد افغانی، مهشیدامیرشاهی، علی اشرف درویشیان، منصور یاقوتی، لاری کرمانشاهی، فریبا کلهر، فریده کرمی، فریبرز همزه‌ای، که هر کدام جلوه‌ها و جنبه‌هایی از واقعیت‌های موجود در این اقلیم (غرب) را در آثار خود به نمایش می‌گذارند که شکل‌گیری این سبک مدیون علی اشرف درویشیان، منصور یاقوتی و تا حدودی علی محمد افغانی است.

علی اشرف درویشیان، علی محمد افغانی و فریبرز همزه‌ای سه تن از داستان نویسان معروف کرمانشاه می‌باشند. این سه تن در آثار خویش از عناصر اقلیمی و بومی مانند عناصر زبانی، جغرافیایی و فرهنگی بهره گرفته‌اند. پژوهشگر این پایان‌نامه در پی آن است که با بررسی کتابهای «شوهر آهو خانم» اثر علی محمد

افغانی، «سال‌های ابری» اثر علی اشرف درویشیان، و «وَرَجَم» نوشته‌ی فریبرز همزه‌ای، عناصر اقلیمی و بومی را در این آثار مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار دهد.

۱-۲ ادبیات اقلیمی

«ادبیات اقلیمی در حقیقت مبین نوعی از ادبیات است که شاخص‌های جغرافیایی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی منطقه‌ی معینی را نشان می‌دهد، به گونه‌ای که این شاخصه‌ها، وجوه ممیزه‌ی این منطقه با سایر مناطق باشد، در این مورد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

شاخص‌های جغرافیایی مانند: آب و هوا، وضعیت طبیعی، وجود جنگل، دریا، کوهستان یا بیابان و... برای مثال مشخصه‌ی جغرافیایی شمال ایران وجود جنگل و دریاست و جنوب دریا و نخلستان. مشخصه‌ی اقلیم غرب وجود کوهستان‌ها، وجود جنگل‌های بلوط، مسدود بودن مرزهای تجاری با همسایگان-از نظر تعاملات سیاسی- و وجود آشکار فقر است. شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی مانند: آداب، سنن، اعتقادات، زبان، مذهب، نژاد، وجود اقوام مختلف و سابقه‌ی مبارزاتی علیه بیگانگان و ...

شاخصه‌های اقتصادی مانند: وجود فعالیت‌های اقتصادی معینی اعم از کشاورزی، صنعت. مثل فعالیت صنعت نفت در خوزستان یا برنج‌کاری و چای‌کاری در شمال ایران که به این مناطق ویژگی‌های معینی بخشیده است. داستان‌های اقلیمی معمولاً متضمن بیان همه یا بخشی از این شاخصه‌ها هستند، بر این اساس داستان‌هایی از این نوع می‌توانند مبین فضای شهری یا روستایی یا هر دو باشند.» (جعفری، ۱۳۸۲:ص ۱۴۱). اگر این شاخصه‌ها در آثار نویسندگان یک منطقه‌ی خاص مورد توجه قرار گیرد به دلیل مشترکات فراوان می‌تواند سبک یک اقلیم را از اقلیم‌های دیگر متمایز کند. به عنوان مثال اگر آثار نویسندگان مناطق کویری را با آثار نویسندگان منطقه‌ی شمال ایران مورد بررسی قرار دهیم متوجه این شاخصه‌های طبیعی، اجتماعی و محیطی در آن خواهیم شد و از این دیدگاه تفاوت عمده‌ای در آثار آن‌ها احساس می‌شود. «داستان‌های اقلیمی غالباً بازتاب دهنده ویژگی‌ها و عناصر مشترکی چون فرهنگ، باورها و آداب و رسوم یک منطقه جغرافیایی هستند. اقلیم‌گرایی در داستان نویسی معاصر ایران به طور جدی از دهه‌ی ۳۰ شمسی آغاز می‌شود و در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ شمسی به اوج خود می‌رسد.» (صادقی شهپر، ۱۳۸۹: ۱۲). گاهی اوقات نویسنده، توجه ویژه‌ای به ویژگی‌های خاص یک منطقه اعم از آداب و رسوم، مسائل اخلاقی و اجتماعی، طبیعت، اعتقادات و زبان و گویش و ... دارد. تمرکز نویسنده بر ویژگی‌های منحصر به فرد منطقه و دقت در بازتاب جزئیات آن اثر او را محدود به یک منطقه‌ی خاص می‌کند و به عبارت دیگر به داستان رنگ و بوی اقلیمی می‌دهد. در این صورت معمولاً تمام تلاش او بر این است که آن مکان را با ویژگی‌های برجسته‌اش مانند: فرهنگ، آداب و رسوم، طبیعت و ... از دیگر مکان‌ها متمایز کند. چنین مکان‌هایی در بیشتر موارد برگرفته از محیط زندگی و پرورش و یا محیط پیرامون

نویسنده هستند. مکان‌هایی که به دلیل انس نویسنده و شناخت تمایزات اقلیمی آن باعث توصیف ملموس‌تر مکان می‌شود از طرف دیگر این مکان‌ها و ویژگی‌های خاص آن تأثیر مستقیم بر شخصیت‌ها، درون‌مایه‌ی داستان، حوادث و ... دارد.

۳-۱ پرسش‌های تحقیق

۱- این نویسندگان تا چه حد از عناصر اقلیمی و بومی بهره‌جسته‌اند؟

۲- این عناصر چه پیوندی با طرح (PLOT) آثار مذکور دارند؟

۴-۱ اهداف

۱- تمرکز زدایی و معرفی نویسندگان شهرستانی هرچند گمنام.

۲- تعیین نقش و جایگاه داستان‌نویسان استان‌های غرب کشور به ویژه کرمانشاه در ادبیات کشور.

۳- شناخت تأثیر عوامل زیست‌بوم بر رمان‌های نویسندگان غرب.

۴- شناخت هویت محلی به منظور ایجاد همبستگی با هویت ملی.

۵-۱ روش تحقیق

در این پژوهش روش مورد تأکید در بررسی عناصر اقلیمی و بومی در ادبیات داستانی روش تحلیل محتوا است که از روش‌های پرکاربرد برای بررسی مضامین و پیام‌های مندرج در متون است. در این روش به جای بررسی نگرش‌ها و دیدگاه‌های افراد به طور مستقیم از طریق پرسش‌نامه تلاش می‌شود پیام‌ها و مضامینی را که افراد (نویسندگان) تولید کرده‌اند تجزیه و تحلیل نماید. ابزار و شیوه‌ی گردآوری اطلاعات در روش تحلیل محتوا، «پرسش‌نامه‌ی معکوس» است به عبارت دیگر دستورالعمل کدگذاری که حکم پرسش‌نامه‌ی معکوس را دارد، متشکل از تعاریف عملیاتی مفاهیم (عناصر اقلیمی و بومی) است. جامعه‌ی آماری نیز رمان‌های «شوهر آهوخانم»، «سال‌های ابری» و «ورچم» می‌باشد.

۶-۱ پیشینه‌ی تحقیق

کتاب‌ها

درباره‌ی ادبیات اقلیمی پژوهش‌هایی انجام شده که در قالب مقاله و پایان‌نامه‌ی دانشگاهی ارائه شده‌اند که اهم آنها عبارتند از:

محمدعلی سپانلو در کتابی به نام **"در جستجوی واقعیت"** موضوع تأثیر جغرافیای اقلیمی بر داستان نویسی معاصر ایران را مطرح کرده و چهار مکتب اقلیمی را با چند ویژگی انگشت شمار از یکدیگر متمایز ساخته و بر آن‌ها نام مکتب خوزستان، اصفهان، تبریز و گیلان نهاده است. اگرچه سپانلو از پیش گامان این نوع پژوهش است اما شیوه‌ی وی بیشتر محدود به خصیصه‌های جغرافیایی است تا بررسی دیگر عوامل اجتماعی، اقتصادی و... وی بیشتر به طرح کلی مطالب و تقسیم بندی‌های کلی اکتفا نموده است.

حسن میرعابدینی در کتاب **«صدسال داستان نویسی ایران»** به اظهار نظر مفصل درباره‌ی ادبیات اقلیمی پرداخته و در آخرین فصل از کتاب خود سال‌های (۱۳۴۰) به بعد را سال‌های پیدایش داستان روستایی و اقلیمی دانسته و با تفکیک ادبیات اقلیمی جنوب و شمال به تمایز برخی از ویژگی‌های آن‌ها از یکدیگر می‌پردازد و در جلد دوم با رعایت احتیاط تنها به نام‌گذاری کلی مثل ادبیات اقلیمی شمال و جنوب و ... اکتفا می‌کند. وی در این کتاب نگاهی کوتاه به آثار علی‌اشرف درویشیان و علی محمد افغانی انداخته است. حسن میرعابدینی در مقاله‌ی «جغرافیای داستان» که در کتاب در ستایش داستان مندرج است، به تجربه‌ی زیستی نویسنده در نوشتار پرداخته است. او در این مقاله از سه حوزه‌ی جغرافیایی؛ اصفهان، خوزستان و فارس و بوشهر یاد کرده است.

قهرمان شیری در کتاب **"مکتب‌های داستان نویسی در ایران"** به طور مفصل در زمینه‌ی ادبیات اقلیمی اظهار نظر نموده و مکتب‌های داستان نویسی ایران را بر اساس ویژگی‌های اقلیمی به هفت مکتب تقسیم نموده است و از آن‌ها با عناوین: مکتب‌های آذربایجان، اصفهان، خراسان، مکتب غرب، شمال، جنوب و مرکز یاد کرده است و فصل ششم کتابش را به ادبیات اقلیمی کرمانشاه اختصاص داده است. اگرچه «شیری» در اثر خود از میرعابدینی و سپانلو متأثر است اما وی مکاتب داستان نویسی را گسترش داده و به بررسی مسایل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی نیز توجه داشته است و در بسیاری از موارد به نقد داستان نویسان شاخص هر اقلیم نیز پرداخته است. اما چنین به نظر می‌رسد که در بررسی اقلیم‌های مختلف به جزئیات عناصر اقلیمی توجه نداشته است.

جعفر کارزونی در کتاب **"آثار علی‌اشرف درویشیان در بوته‌ی نقد"** به نقد آثار علی‌اشرف درویشیان اختصاص دارد، نمایه‌هایی از قبیل بررسی زبان، فرم ساختار، عناصر فرهنگ بومی، شخصیت و دیدگاه‌های سیاسی نویسنده، مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. اما در این کتاب، موضوعی که قابل تأمل است، تفکیک نشدن نمایه‌ها است.